

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم

**دستورالعمل ناظر بر الزامات افتتاح و نگهداری
حسابهای سپرده ریالی و صدور کارت‌های پرداخت در
مؤسسات اعتباری**

بهار ۱۴۰۲

باسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

« دستورالعمل ناظر بر الزامات افتتاح و نگهداری حساب‌های سپرده ریالی و صدور کارت‌های پرداخت در

مؤسسات اعتباری »

در چارچوب "دستورالعمل اجرایی شناسایی و تعیین تکلیف حساب‌های مطالبه نشده و مازاد (ریالی)" مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۵/۱۷ شورای پول و اعتبار و همچنین "ضوابط صدور کارت پرداخت" مصوب جلسه مورخ ۱۳۸۰/۰۲/۰۲ آن شورا، «دستورالعمل ناظر بر الزامات افتتاح و نگهداری حساب‌های سپرده ریالی و صدور کارت‌های پرداخت در مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تدوین می‌شود:

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل عبارات ذیل در معانی مشروح بکار می‌روند:

۱- آیین‌نامه: آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) الحاقی قانون مبارزه با پولشویی، مصوب جلسه مورخ

۱۳۹۸/۰۷/۲۱ هیأت وزیران؛

۲- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۳- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی

تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛

۴- متقاضی: شخص حقیقی است که درخواست وی مبنی بر افتتاح حساب سپرده به مؤسسه اعتباری

ارائه می‌شود؛

۵- مشتری: به شخص حقیقی دارنده حساب سپرده اطلاق می‌گردد؛

۶- کارت پرداخت: انواع کارت‌های بدهی ریالی صادر شده به نام مشتری توسط مؤسسه اعتباری که

به دارنده آن امکان خرید، پرداخت قبض، انتقال وجه به سایر کارت‌ها و حساب‌های سپرده و دریافت

وجه نقد را فراهم می‌سازد؛

۷- سامانه سیاح: سامانه‌ای است که تحت راهبری و مدیریت بانک مرکزی بوده و از طریق آن، اطلاعات

حساب‌های سپرده توسط مؤسسات اعتباری ثبت می‌گردد؛

۸- سامانه مانا: سامانه‌ای است که تحت راهبری و مدیریت بانک مرکزی بوده و از طریق آن، اطلاعات

کارت‌های پرداخت توسط مؤسسات اعتباری ثبت می‌گردد.

فصل دوم- کلیات و گستره شمول

ماده ۲- گستره شمول این دستورالعمل محدود به حساب‌های سپرده ریالی و مشتمل بر حساب‌های سپرده قرض‌الحسنه جاری، سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی، اعم از انفرادی و مشترک و همچنین کارت‌های پرداخت مرتبط با حساب‌های سپرده مذکور می‌باشد.

تبصره ۱- کارت اعتباری، بن کارت و کارت هدیه در شمول این دستورالعمل قرار ندارند.

تبصره ۲- حساب سپرده متعلق به اشخاص متوفی مشمول احکام مقرر در این دستورالعمل نبوده و مؤسسه اعتباری موظف است در خصوص حساب‌های سپرده مذکور مطابق مقررات مربوط از جمله ماده (۶۶) آیین‌نامه و "دستورالعمل اجرایی شناسایی و تعیین تکلیف حساب‌های مطالبه‌نشده و مازاد ریالی" مصوب شورای پول و اعتبار و اصلاحات و الحاقات بعدی اقدام نماید.

ماده ۳- ایجاد امکان هرگونه تراکنش غیر از تراکنش‌های مربوط به ایجاد، ابطال، انتقال یا تقلیل و قابلیت دریافت و پرداخت برای حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ویژه و سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت و همچنین اتصال کارت پرداخت به آن حساب‌ها ممنوع است.

ماده ۴- افتتاح حساب سپرده ریالی برای اشخاص خارجی و اشخاص محجور و اختصاص کارت پرداخت به حساب‌های سپرده آن‌ها، به ترتیب در چارچوب "دستورالعمل نحوه ارائه خدمات بانکی به اشخاص خارجی در مؤسسات اعتباری" مصوب شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرایم پولشویی و تأمین مالی تروریسم و "دستورالعمل اجرایی تعیین حدود ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور در مؤسسات اعتباری" و اصلاحات بعدی آن مصوب هیأت عامل بانک مرکزی امکان‌پذیر می‌باشد.

فصل سوم - الزامات مربوط به افتتاح حساب سپرده

ماده ۵- مؤسسه اعتباری فقط به درخواست متقاضی و یا نماینده قانونی وی و منوط به رعایت احکام و آستانه‌های مقرر در این دستورالعمل، مجاز به افتتاح حساب سپرده می‌باشد.

ماده ۶- الزام مشتری به افتتاح حساب سپرده جدید توسط مؤسسه اعتباری به جز در مواردی که ارائه خدمات و عملیات بانکی از قبیل اعطای تسهیلات، صدور دسته چک، صدور کارت پرداخت، صدور انواع چک‌های بانکی و چک‌های بین‌بانکی، پرداخت چک و نقل و انتقالات الکترونیکی وجوه که ارائه آن‌ها به مشتری توسط مؤسسه اعتباری بدون افتتاح و نگهداری حساب سپرده برای وی نزد همان مؤسسه اعتباری میسر نمی‌باشد، ممنوع است.

تبصره - منوط نمودن قبول ضمانت و یا تعهد ضامنان به افتتاح حساب سپرده توسط آن‌ها و یا الزام مشتری که قبلاً دارای حساب سپرده در آن مؤسسه اعتباری بوده، به افتتاح حساب سپرده جدید ممنوع است.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری موظف است سیاست‌ها، رویه‌ها و سامانه‌های خود را به نحوی طراحی و یا اصلاح نماید که فرآیند افتتاح حساب سپرده از فرآیندهای شناسایی متقاضی به طور شفاف تفکیک گردد و فرآیند شناسایی مقتضی در خصوص تمام اشخاص صورت پذیرد.

تبصره ۱- در مواردی که ریسک تعامل کاری موضوع ماده (۵۲) آیین‌نامه، بالا ارزیابی می‌شود، مؤسسه اعتباری باید سازوکاری را اتخاذ نماید که افتتاح حساب سپرده انفرادی یا مشترک، پس از تأیید واحد مبارزه با پولشویی مؤسسه اعتباری صورت پذیرد.

تبصره ۲- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است شاخص‌هایی را برای نحوه بررسی تقاضاهای افتتاح حساب سپرده از جمله وجود تناسب بین نوع حساب سپرده مورد درخواست متقاضی با تعداد حساب‌های سپرده وی از همان نوع در سطح شبکه بانکی کشور، وجود تناسب بین درخواست متقاضی و رخ‌نما (پروفایل) اطلاعات شناسایی وی نزد مؤسسه اعتباری به ویژه اطلاعات مربوط به تابعیت متقاضی، منطقه جغرافیایی محل سکونت/محل اقامت قانونی و محل کسب و کار متقاضی، شغل و نوع فعالیت (تجاری/غیرتجاری)، میزان درآمد متقاضی و وجود تناسب بین هدف متقاضی از افتتاح حساب (تجاری/غیرتجاری) و خدمات مورد تقاضای وی از مؤسسه اعتباری، تعیین و ابلاغ نماید.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری مکلف است سازوکاری را اتخاذ نماید که بلافاصله پس از افتتاح حساب سپرده، اعلامیه آن در قالب پیامک به شماره تلفن همراه متعلق به مشتری ارسال شود.

تبصره ۵- در رابطه با متقاضی خارجی، مؤسسه اعتباری مکلف است مطابق با ترتیبات مقرر در ماده (۲۵) "دستورالعمل نحوه ارائه خدمات بانکی به اشخاص خارجی در مؤسسات اعتباری" اقدام نماید.

ماده ۹- افتتاح حساب سپرده مشترک منوط به تحقق حداقل یکی از شرایط زیر، مجاز می‌باشد:

۹-۱- وجود روابط سببی و یا نسبی (درجه اول و دوم از طبقات اول و دوم) بین صاحبان حساب سپرده مورد تقاضا؛

۹-۲- تعیین حساب سپرده مشترک مورد تقاضا به عنوان حساب تجاری موضوع "دستورالعمل ناظر بر حساب سپرده تجاری و خدمات بانکی مرتبط با آن" مصوب هیأت عامل بانک مرکزی؛

۹-۳- وجود رابطه قراردادی یا هر نوع رابطه کاری مشخص و مستند بین صاحبان حساب سپرده مورد تقاضا و وجود تناسب بین قدرالسهم هریک از صاحبان حساب سپرده مشترک مورد تقاضا با رابطه کاری و قراردادی آن‌ها؛

تبصره ۱- مؤسسه اعتباری باید مستندات و مدارک مؤید شرایط مذکور در این ماده را دریافت و بررسی نماید.

تبصره ۲- سلب حق برداشت از هریک از صاحبان حساب سپرده مشترک حداقل به میزان قدرالسهم آن‌ها از حساب سپرده، در زمان افتتاح حساب یا پس از آن مجاز نمی‌باشد.

تبصره ۳- هرگونه تغییر در تعداد صاحبان حساب‌های مشترک اعم از خروج هر یک از صاحبان حساب سپرده و یا ورود شریک جدید مجاز نمی‌باشد.

ماده ۱۰- در صورتی که وکیل به نمایندگی از طرف متقاضی قصد افتتاح حساب سپرده اعم از انفرادی، مشترک، تجاری یا غیرتجاری را داشته باشد، مؤسسه اعتباری موظف است علاوه بر احراز هویت وکیل و اخذ و بررسی وکالتنامه رسمی معتبر تنظیم شده در دفاتر اسناد رسمی، در چارچوب بند "الف" ماده (۷) قانون مبارزه با پولشویی اقدام به احراز هویت متقاضی نماید.

تبصره ۱- مؤسسه اعتباری موظف است در هر مرتبه مراجعه وکیل به شعب یا واحدهای عملیاتی جهت دریافت خدمات بانکی، نسبت به اجرای فرآیند احراز هویت وی و اخذ و بررسی وکالتنامه رسمی معتبر اقدام نماید.

تبصره ۲- مؤسسه اعتباری می‌تواند برای احراز هویت متقاضی، از رویه احراز هویت الکترونیکی متقاضی در چارچوب "دستورالعمل حدود و چگونگی ارائه غیرحضوری خدمات پایه به ارباب رجوع در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی" مصوب شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرائم پولشویی و تأمین مالی تروریسم استفاده نماید.

ماده ۱۱- هرگونه افتتاح حساب سپرده به صورت گروهی نظیر افتتاح حساب سپرده برای کارکنان اشخاص حقوقی ممنوع است.

تبصره- افتتاح حساب پس‌انداز گروهی برای کارکنان دولت در چارچوب "قانون تشکیل حساب پس‌انداز کارکنان دولت" مصوب سال ۱۳۷۶ بلامانع است.

فصل چهارم- انتظام‌بخشی به حساب‌های سپرده ریالی

ماده ۱۲- افتتاح و نگهداری حساب سپرده ریالی برای هر مشتری و در هر مؤسسه اعتباری به شرح زیر مجاز است:

الف- یک حساب سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز انفرادی و یک حساب سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز مشترک؛

ب- یک حساب سپرده قرض‌الحسنه جاری انفرادی و یک حساب سپرده قرض‌الحسنه جاری مشترک؛

پ- یک حساب سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی انفرادی و یک حساب سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی مشترک؛

تبصره ۵- افتتاح و نگهداری بیش از ۳۰ حساب سپرده ریالی مشتمل بر حساب‌های سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز، سپرده قرض‌الحسنه جاری و سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی به صورت انفرادی یا مشترک در تمامی مؤسسات اعتباری برای هر مشتری ممنوع است.

ماده ۱۳- حساب‌های سپرده مشتریانی که تعداد آن‌ها از حدود مقرر در ماده (۱۲) فراتر است، مازاد محسوب شده و مؤسسه اعتباری باید ظرف مهلت شش ماه از روش‌هایی نظیر ارسال پیامک، درج در پایگاه اطلاع‌رسانی مؤسسه اعتباری و یا اعلام از طریق رسانه‌های جمعی از صاحبان آن حساب‌ها درخواست نماید تا نسبت به تعیین تکلیف و بستن حساب‌های سپرده مازاد خود اقدام کند.

ماده ۱۴- در رابطه با مشتریانی که در چارچوب فراخوان اعلامی در ماده (۱۳) به مؤسسات اعتباری مراجعه می‌نمایند، مؤسسه اعتباری باید پس از انتقال مانده وجوه حساب‌های مازاد اعلامی مشتری به یکی از حساب‌های سپرده وی نزد همان مؤسسه اعتباری یا سایر مؤسسات اعتباری اقدام نماید و سپس با اخذ تأییدیه از مشتری نسبت به بستن حساب مازاد اقدام کند.

ماده ۱۵- سازوکار و نحوه تعیین تکلیف و بستن حساب‌های سپرده مشتری در سطح شبکه بانکی پس از اتمام مهلت مقرر در ماده (۱۳)، توسط بانک مرکزی تعیین و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۱۶- مؤسسه اعتباری مکلف است پس از فراهم شدن تمهیدات لازم برای دسترسی مؤسسات اعتباری به اطلاعات مربوط به تعداد حساب‌های سپرده مشتری در سطح شبکه بانکی کشور توسط بانک مرکزی، با رعایت حدود مقرر در این دستورالعمل اقدام به افتتاح حساب سپرده جدید نماید.

ماده ۱۷- مؤسسه اعتباری مکلف است از طریق واحد مبارزه با پولشویی ظرف مهلت سه ماه از ابلاغ این دستورالعمل، شرایط افتتاح تمامی حساب‌های سپرده مشترک فعلی مشتریان مؤسسه اعتباری را با شرایط مذکور در ماده (۹) تطبیق داده و حساب‌های سپرده فاقد شرایط لازم را به عنوان حساب سپرده مازاد شناسایی و در چارچوب سازوکار ابلاغی موضوع ماده (۱۵)، نسبت به تعیین تکلیف آن‌ها اقدام نماید.

ماده ۱۸- مؤسسه اعتباری باید از طریق درگاه‌های حضوری و غیرحضوری خود سازوکاری را ایجاد کند که امکان ارائه نتیجه استعلام تعداد حساب‌های سپرده هر مشتری نزد تمامی مؤسسات اعتباری فراهم شود.

فصل پنجم - انتظام بخشی به کارت‌های پرداخت مشتری

ماده ۱۹- هریک از مؤسسات اعتباری صرفاً مجاز به اختصاص یک کارت پرداخت به هر حساب سپرده مشتری می‌باشد. مؤسسه اعتباری مکلف است ظرف مدت سه‌ماه، مشتریانی که دارای بیش از یک کارت پرداخت فعال متصل به هر حساب سپرده نزد خود می‌باشند را به عنوان دارنده کارت پرداخت مازاد شناسایی و با استفاده از روش‌هایی نظیر تماس تلفنی، ارسال پیامک و مکاتبه، اطلاع‌رسانی مقتضی به آن‌ها مبنی بر لزوم انتخاب یکی از کارت‌های پرداخت مزبور را انجام دهد.

تبصره ۱- در صورت عدم اقدام توسط مشتری در خصوص موضوع این ماده، حداکثر ظرف مدت ۳۰ روز

تقویمی پس از آخرین اطلاع‌رسانی، مؤسسه اعتباری مربوط موظف است رأساً نسبت به ابطال کارت‌های پرداخت مازاد مشتری با اولویت کارت‌های پرداختی که طی دوره زمانی یک‌ساله از مبدأ زمانی که بانک

مرکزی اعلام می‌کند، بدون تراکنش کارتی باشد و یا کمترین تعداد تراکنش کارتی را در بین تمام کارت‌های بانکی مشتری داشته باشد، اقدام نماید و مراتب را به طریق مقتضی از جمله ارسال پیامک، تماس تلفنی، ارسال نامه و یا سایر روش‌ها به مشتری مربوط اعلام کند.

تبصره ۲- در مورد حساب سپرده مشترک، اختصاص یک کارت پرداخت به هر صاحب حساب سپرده منوط به رعایت حدود و آستانه‌های مقرر در این دستورالعمل بلامانع است.

ماده ۲۰- مؤسسه اعتباری که اقدام به صدور کارت‌های پرداخت خانواده، دانش‌آموزی و کارت‌های پرداخت مشابه از محل یک حساب سپرده می‌نماید، مکلف به رعایت شرایط ذیل می‌باشد:

۱-۱۹- هریک از کارت‌های پرداخت مذکور فقط قابل تخصیص به فرزند/فرزندان مشتری می‌باشد و باید با اطلاعات هویتی فرزند/فرزندان مشتری صادر و در سامانه مانا ثبت شود.

۲-۱۹- مفاد "دستورالعمل اجرایی تعیین حدود ارائه خدمات بانکی به اشخاص محجور در مؤسسات اعتباری" باید در خصوص هریک از فرزندان صاحب حساب سپرده که در شمول اشخاص محجور قرار دارند، رعایت شود.

۳-۱۹- آستانه مجاز خرید روزانه از کارت صاحب حساب سپرده باید با تجمیع تراکنش‌های خرید از کارت‌های پرداخت موضوع این ماده محاسبه و اعمال شود.

ماده ۲۱- تمدید کارت پرداخت بدون ارائه درخواست توسط مشتری مجاز نمی‌باشد. مؤسسه اعتباری می‌تواند از درگاه‌های غیرحضوری خود برای دریافت درخواست مشتری در این خصوص استفاده نماید.

ماده ۲۲- هرگونه تراکنش کارتی در نظام پرداخت کشور از طریق کارت‌های پرداختی که توسط مؤسسه اعتباری مربوط در سامانه مانا ثبت نشده باشند و نیز هرگونه تراکنش از طریق حساب‌های سپرده‌ای که در سامانه سیاح ثبت نشده باشند، ممنوع می‌باشد.

فصل ششم - نظارت و ضمانت اجرا

ماده ۲۳- مسئولیت حسن اجرای مفاد این دستورالعمل با هیأت مدیره و هیأت عامل مؤسسه اعتباری می‌باشد. هیأت مدیره موظف است از طریق واحد و کمیته رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) از تمهید سازوکارهای کنترلی و گزارش‌گری سامانه‌ای مقتضی برای اجرای دقیق مفاد این دستورالعمل اطمینان حاصل کند.

ماده ۲۴- مدیر ارشد واحد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) موظف است گزارش مربوط به رعایت مفاد این دستورالعمل را به کمیته رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) ارائه نموده و پس از تأیید در کمیته یادشده مراتب را در هیأت مدیره برای تصویب، گزارش نماید و مصوبه هیأت مدیره را به مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ارسال نماید.

ماده ۲۵- احکام مقرر در این دستورالعمل نافی لزوم رعایت سایر ضوابط و مقررات ناظر بر نحوه افتتاح و نگهداری حسابهای سپرده و کارت‌های پرداخت نمی‌باشد.

ماده ۲۶- تخلف از اجرای مفاد این دستورالعمل مشمول مجازات‌های انتظامی موضوع ماده (۴۴) "قانون پولی و بانکی کشور"، مصوب سال ۱۳۵۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی و ماده (۱۴) "قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران" مصوب سال ۱۳۹۵ و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

«دستورالعمل ناظر بر الزامات افتتاح و نگهداری حسابهای سپرده ریالی و صدور کارت‌های پرداخت در مؤسسات اعتباری» در (۲۶) ماده و (۱۵) تبصره در جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۳۰ به تصویب هیأت عامل بانک مرکزی رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجرا می‌باشد.